

Sommerfuglfaunaen ved Søylandsvatnet

En kvalitativ kartlegging av forekomsten av lepidoptera i Søylandsvatnet naturreservat i Hå

Oppdragsrapport for Fylkesmannen i Rogaland 2010/2011
Mangfold v/ Kjell Mjøltnes, kartlegging av artsmangfold

Sammendrag

Sommeren 2010 ble det ved hjelp av lysfeller på nettene og tradisjonell fangstaktivitet med håv på dagtid, gjennomført en bred kvalitativ undersøkelse av sommerfuglfanaen i Søylandsvatnet naturreservat. Resultatene fra denne undersøkelsen presenteres i denne rapporten, og alle artene i området har fått en foreløpig status.

Blant de 220 sommerfuglartene som ble identifisert i undersøkelsesområdet, var det flere overraskende funn, og ikke mindre enn fem av artene som ble identifisert, var aldri påvist i Rogaland tidligere. Rapporten fokuserer naturlig nok mest på de fem rødlistede artene som ble identifisert. I tillegg til disse artenes lokale status, redegjøres det for vertsplanter, flyvetider og nasjonale status. Denne kunnskapen kan være viktig når beslutninger om eventuelle skjøtselstiltak i reservatet skal fattes, og detaljert kunnskap om de trua artene og deres leveområder er helt nødvendig dersom det skal iverksettes målretta forvaltningstiltak for disse artene.

Det er rimelig å anta at det finnes langt flere sommerfuglarter ved Søylandsvatnet enn den begrensede undersøkelsen avdekket. For å få identifisert flest mulig av disse er det nødvendig å videreføre det brede registreringsarbeidet i minst en sesong til. Et minimumsmål må være å få en oversikt over hvilke trua arter som har reproduserende bestander i reservatet, og helst identifisere hvilke delområder og planteforekomster som er spesielt viktige for disse artene.

Kjempebladmåler, en vanlig art ved Søylandsvatnet.

Innhold

Sammendrag.....	2
Innhold	3
Innledning.....	4
Metode.....	5
Anvendt metode	5
Anvendt metode oppsummert	6
Identifikasjon og dokumentasjon	7
Fakta om lepidoptera - metodiske utfordringer.....	8
Søylandsvatnet naturreservat.....	9
Sommerfugler i undersøkelsesområdet	10
Rødlistede arter	20
Nødvendigheten av oppfølgingsarbeid.....	24

Frodig vegetasjon preger breddene av Søylandsvatnet, og gjengroingen har vært omfattende siden vannstanden ble senket.

Innledning

Eikeglansvikleren lever også på andre treslag enn eik, og den var vanlig ved Søylandsvatnet.

Under arbeidet med å lage forvaltningsplan for Søylandsvatnet naturreservat, ble mer kunnskap om områdets insektsfauna etterlyst fra flere hold. Oppdragshaver ble bedt om å undersøke sommerfuglfaunaen i reservatet. Rapporten presenterer resultatene fra denne undersøkelsen som ble utført ved hjelp av lysfeller på nattestid og vanlig fangstaktivitet med håv på dagtid i perioden primo juni til ultimo august 2010.

Rapporten adresserer den generelle kunnskapsmangelen om insektenes status og leveområder som dessverre preger det meste av dagens forvaltning av norsk natur. Forslag til hvordan man rimelig effektivt kan bøte på litt av kunnskapsmangelen om artsgruppen lepidoptera i utvalgte deler av verneområdene på Jæren presenteres. Rapporten er rikelig illustrert med bilder fra fangstarbeidet. Fotomaterialet dokumenterer de påviste rødlisteforekomstene under registreringsarbeidet sommeren 2010, men mange bilder er også tatt med for å vise noe av mangfoldet av sommerfugler som finnes i våre verneområder.

Metode

Robinson lysfelle en sen junikveld ved Søylandsvatnet

Anvendt metode

Mange nattsommerfugler blir tiltrukket av lys. Særlig ultrafiolett lys virker å være uimotståelig for mange arter. Dette har vært kjent for sommerfuglentusiaster lenge, og på markedet finnes det mange varianter av lysfeller for insekter. Den mest effektive lysfella er en såkalt robinsonfelle med 125w HQL pære, og det var en slik som ble brukt under fangstarbeidet ved Søylandsvatnet. T. E. Risa som er grunneier i sørenden av Søylandsvatnet naturreservat lånte velvillig ut strøm til fella, og skal ha en stor takk for det. To netter i juli ble det fanget med en robinsonfelle midt inne i reservatet i tillegg til fella i sørenden av reservatet. Dette ble gjort for å sammenlikne fangstene for å se om utvalget av arter helt i utkanten av reservatet var det samme som midt inne i reservatet. Artsutvalget i de to fellene var svært likt ved begge anledningene, og det ble konkludert med at lysfangst i kanten av reservatet på eiendommen til T. E. Risa var velegnet til formålet.

Ei lysfelle kan på varme og stille sommernetter tiltrekke seg et stort antall nattsommerfugler, og noen av dyrene som lander inne i fellen blir sittende til neste morgen. Under registreringsarbeidet ved Søylandsvatnet ble lysfella sjekket ca en time etter mørkets frembrudd, og igjen i grålysningen. Insektene ble i noen tilfeller oppbevart i egnede kartonger frem til soloppgang for identifisering og fotografering. Nattfangst med lys ble gjennomført åtte netter i perioden 11.juni til 10.august. Nattfangst ble bare gjennomført på netter med gode fangstforhold, og det var alltid minst fem dager mellom hver fangstnatt. De ulike nattsommerfuglene flyr bare i korte perioder, og spredte fangster gjennom hele sesongen er nødvendig for å få registrert et representativt utvalg av sommerfuglfaunaen i et område.

Diverse nattfly og noen få småsommerfugler på en eggekartong.

I tillegg til fellefangsten ble det fanget med håv på dag- og kveldstid ved flere anledninger i juni og juli. Mange småsommerfugler svermer bare i kveldinga og tiltrekkes til lys i liten grad. Håvfangst er en effektiv måte å kartlegge disse artene på. Varmt og stille vær er helt avgjørende for omfanget av svermingen, mange småsommerfugler flyr dessuten bare i solskinn. Solskinn er også nødvendig for at de store dagsommerfuglene skal ta til vingene. Dagsommerfuglene og noen arter svermere og målere er aktive midt på dagen. De fleste av disse artene kan observeres og identifiseres i det fri. Kombinasjonen av disse tre registreringsmetodene er nødvendig for å få et representativt bilde av sommerfuglfaunaen i et område, og alle tre metodene ble benyttet i Søylandsvatnet naturreservat. Alle arter og omtrentlige antall ble notert under alle fangst/registreringsaktivitetene og rapportert til artskart via nettportalen lepidoptera.no.

Anvendt metode oppsummert

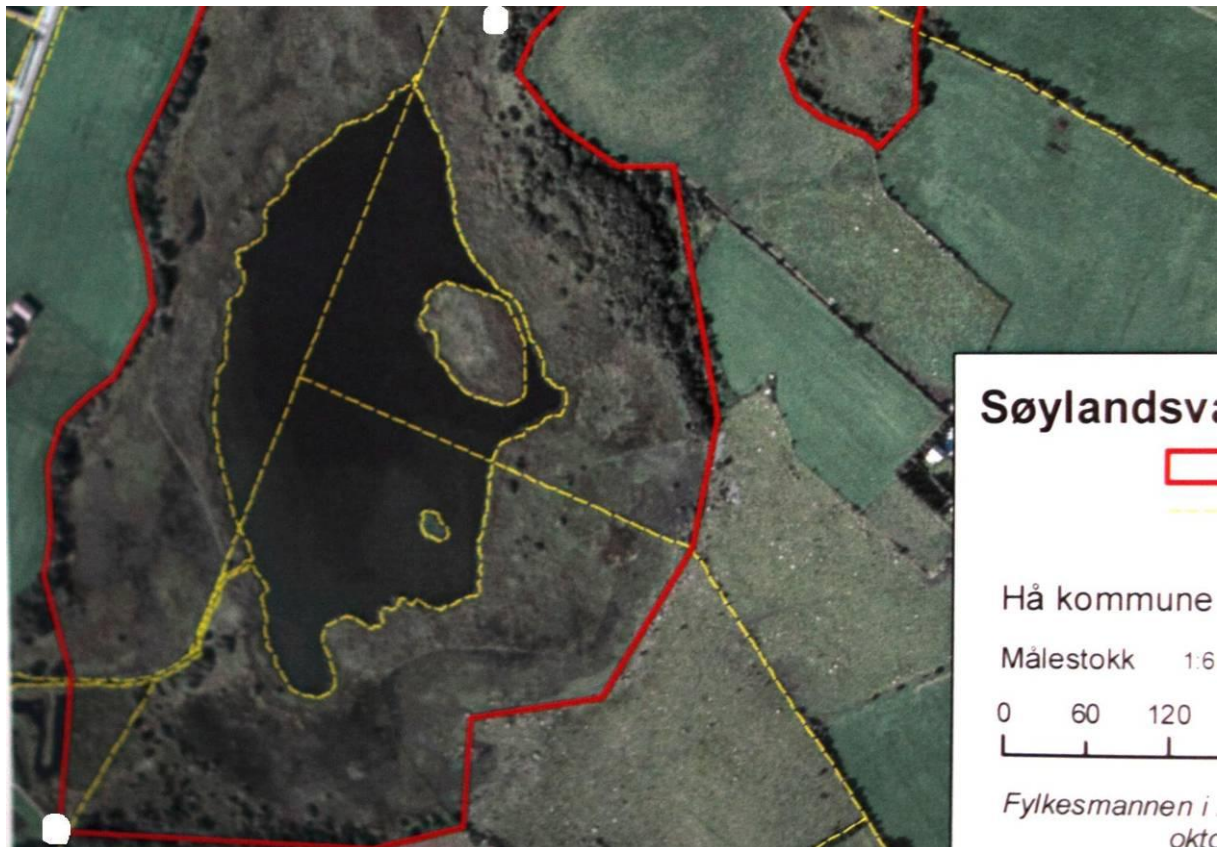
Ei lysfelle:

- robinson med 125w HQL pære
- lyset er tent fra skumring til soloppgang, uten avbrudd
- fella sjekket i løpet av natten og ble tømt senest en time etter soloppgang

- åtte fangstnetter i sommerhalvåret med minst fem dagers mellomrom
- minst halvparten av fangstnettene i perioden 20.6-1.8
- minst 10 grader, lite vind og nedbør (lavere minimumstemperatur i mai og sep)

Dagfangst/håving:

- åtte fangstdager/kvelder i sommerhalvåret med minst fem dagers mellomrom
- minst halvparten av fangst/registreringsaktivitetene i perioden 15.mai-1.juli
- tørt, stille og varmt vær, helst sol

Hvit flekk nede i venstre hjørne angir fast felleplassering, mens hvit flekk i høyre hjørne angir omtrentlig plassering av alternativ felle brukt to netter for å sammenlikne fangstene fra den faste felleplasseringen med fangstene fra ei felle midt inne i reservatet.

Identifikasjon og dokumentasjon

Alle artene som med sikkerhet ble påvist i undersøkelsesområdet ble artsbestemt ved hjelp av studier av ytre kjennetegn på stedet, eller i noen tilfeller på foto i ettertid. Vanskelig identifiserbare arter og samtlige rødlistearter ble fotodokumentert, og artstilhørigheten av mange arter inklusive alle rødlisteartene, ble bekreftet av Kai Berggren; nasjonal guru og medlem i rødlistas ekspertgruppe. Avliving og dissekering av kjønnsorganer ansees som nødvendig for sikker artsbestemmelse av noen arter lepidoptera, særlig blant noen av familiene av småsommerfugler. Dette er tid- og ressurskrevende arbeid, som krever en type kompetanse som få innehar. Under registreringsarbeidet ved Søylandsvatnet ble det funnet et fåtall dyr som ikke lot seg artsbestemme på ytre karakterer alene. Oftest stod det mellom to like arter. Ikke i noen av tilfellene var potensielle rødlistearter involvert, og avliving og dissekering ble derfor ikke foretatt. Regner man med de ubestemte dyrene, var det reelle antall arter som ble fanget et sted mellom 230 og 235.

Fakta om lepidoptera - metodiske utfordringer

Mompha conturbatella var vanlig ved Søylandsvatnet. Arten tilhører småsommerfuglene, og var faktisk ikke påvist i Rogaland forut for undersøkelsene ved Søylandsvatnet

Det er påvist over 2100 sommerfuglarter i Norge. Rundt 1000 arter er påvist i Rogaland. Blant disse finner man alt fra de største og fargerike dagsommerfuglene til bittesmå, grå og anonyme småsommerfugler. Noen arter har en variert diett og finnes nær sagt overalt, andre er avhengig av en spesiell planteart og finnes bare der denne vokser. Noen arter flyr på vinteren, men størst artsrikdom av voksne sommerfugler finner man midt på sommeren. Særlig på larvestadiet betyr været mye, og i somrer med lave temperaturer og mye regn, er det blant noen arter knapt voksne sommerfugler å se. Mens enkelte arter har lange flyveperioder og gjerne flyr i mange overlappende generasjoner hele sommeren igjennom, er andre på vingene bare en kort periode, noen bare annethvert år. Mange nattsommerfugler lokkes lett til lys, men ikke alle. Blant småsommerfuglene finner man mange arter som bare flyr om dagen, flesteparten av disse svermer om kvelden, men noen flyr i grålysningen og mange liker sol. Noen sommerfugler kan lokkes til sukker, andre kan komme på feromonetterlikninger. Med håving på nattestid kan man være heldig å fange nattflygende arter som ikke lokkes til lys. Håving på dagtid kan være produktivt, men krever stor mobilitet da de spesialiserte artene gjerne bare svermer rundt vertsplanten en kort periode på kvelder med gunstige værforhold.

Uttømmende registreringer av alle sommerfuglarter i et område er en formidabel, for ikke si umulig oppgave selv om det investeres store ressurser i oppgaven over flere år. Sommerfuglregistreringene ved Søylandsvatnet i 2010 foregikk bare i deler av sesongen og på et begrenset antall dager, og det er helt klart at registreringsarbeidet langt fra fanget opp alle sommerfuglartene i området. Likevel mener oppdragshaver at den varierte fangsten var egnet til å tegne et bra bilde av mange av de viktigste sommerfuglforekomstene i området, og at arbeidet uansett var en god start. Forvaltningsmessig er det ikke nødvendigvis den fulle bredden som er interessant, men det stedegne og spesielle. Under registreringene av sommerfugler i Søylandsvatnet naturreservat ble det funnet fem rødlistearter. To av artene ble

funnet i antall, men likevel antas minst fire av artene å ha reproduserende bestander i undersøkelsesområdet. Noen av rødlisteartene var ikke kjent fra området eller fra Rogaland fra før. Kunnskapen om disse artenes forekomster ved Søylandsvatnet er viktig dokumentasjon av verneområdets unike naturverdier, men kunnskapen er også viktig for forståelsen av den enkelte arts forekomst lokalt og nasjonalt.

Under registreringene i 2010 ble det påvist bestander av arter som krever spesiell oppmerksomhet fremover. Sannsynligvis finnes det flere slike forekomster i undersøkelsesområdet, og forhåpentligvis kan registreringsarbeidet fortsette i flere sesonger, slik at så mange som mulig av disse kan identifiseres. Kartlegging av lepidoptera er metodisk krevende, men selv stikkprøver fra et områdes artsfauna kan bidra med verdifull informasjon. Dersom det understrekes at kunnskapen er mangelfull, er mangelfull kunnskap bedre enn ingen kunnskap.

Søylandsvatnet naturreservat

Søylandsvatnet er en næringsrik kulturlandsjø med svært variert vegetasjon og flora. Søylandsvatnet er et av de viktigste våtmarksområdene på Jæren, og har status som ramsarområde. Det finnes mange sjeldne og trua plantearter og vegetasjonstyper i reservatet, men stor næringsavrenning fra oppdyrkede områder i nærheten har redusert vannkvaliteten og ført til rask tilgroing med takrør og andre plasskrevende planter som fortrenger andre arter.

Søylandsvatnet er et frodig våtmarksområde og det er påvist hele 226 plantearter i reservatet. Et slikt plantemangfold tilsier et stort mangfold også av insekter.

Sommerfugler i undersøkelsesområdet

Under er en oversikt over alle de 220 sommerfuglartene som ble påvist ved Søylandsvatnet sommeren 2010. Artene er listet alfabetisk etter latinsk familienavn. Dersom arten har fått et norsk navn er også dette angitt. Statusangivelsene; vanlig, fåtallig og sjelden er brukt. Arter med ett funn/eksemplar har fått status sjelden, arter med to-tre funn/eksemplar fåtallig, og arter med mer enn tre funn/eksemplarer har fått status vanlig. Nye fylkesfunn er markert med Ny Ro og alle rødlisteartene er listet med rød skrift. Et utvalg av de mest spesielle forekomstene og alle rødlisteartene er nærmere omtalt under.

Sveveprydvikler er en lite utbredt art i Rogaland, men ved Søylandsvatnet fløy den i antall.

Svart sumpfly fløy i stort antall ved Søylandsvatnet Sommerfuglfaunaen i reservatet var både arts- og individrik.

<i>abraxas grossularita</i>	Stikkelsbærpraktmåler	Fåtallig
<i>acleris aspersana</i>	Mjødurflatvikler	Vanlig
<i>acleris bergmanniana</i>	Roseflatvikler	Vanlig
<i>acleris comariana</i>	Myrhattflatvikler	Vanlig
<i>acleris holmiana</i>	Rød flatvikler	Fåtallig
<i>acronicta euphorbiae</i>	Blågrått kveldfly	Fåtallig
<i>acronicta leporina</i>	Hvitt kveldfly	Fåtallig
<i>aethes cnicana</i>	Tistelpraktvikler	Fåtallig
<i>agonopterix liturosa</i>		Vanlig
<i>agonopterix ocellana</i>		Vanlig
<i>agriphila inquinatella</i>	Gul nebbmott	Vanlig
<i>agriphila straminella</i>	Blek nebbmott	Vanlig
<i>agriphila tristella</i>	Okernebbmott	Vanlig
<i>agrotis exclamationis</i>	Åkerjordfly	Vanlig
<i>alcis repandata</i>	Skogbarkmåler	Vanlig
<i>anaplectoides prasina</i>	Grønt skogfly	Fåtallig
<i>ancylis badiana</i>	Vikkesigdvikler	Vanlig
<i>ancylis diminutana</i>	Liten seljesigdvikler	Vanlig
<i>ancylis geminana</i>	Stor seljesigdvikler	Vanlig
<i>apamea crenata</i>	Kileengfly	Vanlig
<i>apamea lateritia</i>	Teglørødt engfly	Vanlig
<i>apamea monoglypha</i>	Stort engfly	Vanlig
<i>apamea remissa</i>	Slåttengfly	Vanlig
<i>apamea sordens</i>	Åkerengfly	Vanlig
<i>apamea unanimitis</i>	Rørengfly	Vanlig
<i>apotomis betuletana</i>	Bjørkeløvvikler	Vanlig
<i>apotomis semifasciana</i>	Grå løvvikler	Vanlig
<i>arctica caja</i>	Brun bjørnespinner	Vanlig
<i>argyresthia brockeella</i>		Vanlig
<i>argyresthia conjugella</i>	Rognebærmøll	Vanlig
<i>argyresthia dilectella</i>		Vanlig
<i>argyresthia goedartella</i>	Oreblomstmøll	Vanlig
<i>argyresthia pygmaeella</i>		Vanlig
<i>autographa gamma</i>	Gammafly	Vanlig
<i>axylia putris</i>	Dobbelpunktfly	Vanlig
<i>bactra lancealana</i>	Sivsumpvikler	Vanlig
<i>biston betularia</i>	Bjørkelurvemåler	Vanlig
<i>Cabera exanthemata</i>	Gul sankthansmåler	Vanlig
<i>cabera pusaria</i>	Hvit sankthansmåler	Vanlig
<i>campaea margaritata</i>	Lauvskogmåler	Vanlig
<i>camptogramma bilineata</i>	Gullmåler	Vanlig
<i>caradrina morpheus</i>	Brunt urtefly	Vanlig
<i>catopria falsella</i>	Klippenebbmott	Vanlig
<i>catopria margaritella</i>	Perlemornebbmott	Fåtallig
<i>celaena haworthii</i>	Svart sumpfly	Vanlig

ceramica pisi	Rødt hagefly	Vanlig	
cerapteryx graminis	Gressmarkfly	Vanlig	
chilodes maritima	Smalvingefly	Fåtallig	NY Ro
chloroclysta miata	Lys irrmåler	Vanlig	
chloroclysta siterata	Mørk irrmåler	Vanlig	
chrysoteuchia culmella	Årenebbmott	Vanlig	
colostygia pectinataria	Svartflekket olivenmåler	Vanlig	
crambus lathoniellus	Smalstreknebbmott	Vanlig	
crambus pascuella	Beitenebbmott	Vanlig	
crambus perlella	Sølvnebbmott	Vanlig	
crocallis elinguaris	Bølgemåler	Fåtallig	
deilephila elpenor	Stor snabelsvermer	Fåtallig	
denticuculus pygmaea	Starrfly	Vanlig	
diachrysa chrysis	Større båndmetallfly	Fåtallig	
diarsia brunnea	Rødfrynset tegfly	Vanlig	
diarsia florida	Engteglfly	Vanlig	
diarsia rubi	Bringebærteglfly	Vanlig	
dichelia histrioana	Bartrevikler	Vanlig	
donacaula forficella	Flekksivmott	Sjelden	NY Ro
donacaula mucronella	Gulrandsivmott	Vanlig	
eana incanana	Bueskyggevikler	Vanlig	
eana osseana	Gul skyggevikler	Vanlig	
elachista apipunctella		Vanlig	
elachista canapennella		Vanlig	
elachista maculicerusella		Vanlig	
elachista subalbidella		Fåtallig	
elophila nymphaeata	Flekkdammmott	Fåtallig	
ematurga atomaria	Lyngmåler	Fåtallig	
endrosis sarcitrella	Klistermøll	Vanlig	
epermia illigerella	Skvallerkåltannmøll	Vanlig	
epinotia bilunana	Hvit kveldvikler	Fåtallig	
epinotia gimmerthaliana	Blokkebærkveldvikler	Fåtallig	
epinotia nisella	Raklekveldvikler	Vanlig	
epinotia ramella	Svartflekket kveldvikler	Vanlig	
epinotia solandriana	Augustkveldvikler	Vanlig	
epinotia subocellana	Øyekveldvikler	Vanlig	
eucosma campoliliana	Landøyaengvikler	Vanlig	
eucosma cana	Tistelengvikler	Vanlig	
eudonia lacustrata	Skogmosemott	Vanlig	
eulithis populata	Blåbærmåler	Vanlig	
eulithis prunata	Hagebærmåler	Vanlig	
eulithis pyrasiata	Sløyfemåler	Vanlig	
eulithis testata	Krattbærmåler	Vanlig	
eupithecia absinthiata	Brun dvergmåler	Vanlig	
eupithecia centaureata	Hvit dvergmåler	Vanlig	
eupithecia icterata	Rustdvergmåler	Vanlig	

eupithecia pusillata	Augustdvergmåler	Vanlig	
eupithecia satyrata	Engdvergmåler	Vanlig	
eupithesia tantillaria	Grandvergmåler	Vanlig	
eupithesia vulgata	Vinkeldvergmåler	Vanlig	
euplexia lucipara	Lyktebærerfly	Fåtallig	
eurrhypara hortulata	Nesleengmott	Fåtallig	
falcaria lacertinaria	Fliksigdvinge	Fåtallig	
geometra papilionaria	Kjempebladmåler	Vanlig	
gillmeria pallidactyla	Ryllikfjærmøll	Vanlig	
glyphipterix forsterella		Fåtallig	
glyphipterix simpliciella		Vanlig	
gracillaria syringella	Syrinminermøll	Vanlig	
graphipora augur	Krattfly	Vanlig	
hedya nubiferana	Grå knoppvikler	Vanlig	
hellinsia didactylites	Grå svevefjærmøll	Vanlig	
helotropha leucostigma	Brunt sumpfly	Vanlig	
herminia tarsipennalis	Gråbrunt viftefly	Vanlig	
hoplodrina blanda	Gråbrunt urtefly	Vanlig	
hydraecia micacea	Brunt stengelfly	Vanlig	
hydriomena furcata	Seljebuskmåler	Vanlig	
hypena proboscidalis	Neslenebbfly	Vanlig	
hypenodes humidalis	Dvergnebbfly	Vanlig	
idaea aversata	Vinkelengmåler	Vanlig	
idaea biselata	Randengmåler	Vanlig	
idaea dimidiata	Flekkengmåler	Vanlig	
lacanobia oleracea	Hagelundfly	Vanlig	
laothoe populi	Ospesvermer	Vanlig	
laterologia ophiogramma	Sumpengfly	Vanlig	
lathronympha strigana	Perikumvikler	Vanlig	
leucania comma	Kommagrasfly	Vanlig	
leucania obsoleta	Punktgrasfly	Vanlig	
limnaecia phragmitella		Fåtallig	NY Ro
lomaspilis marginata	Randmåler	Vanlig	
luperina testacea	Blekt stengelfly	Vanlig	
lycophotia porphyrea	Røsslyngfly	Vanlig	
macaria wauaria	Ripsbuemåler	Fåtallig	
maniola jurtina	Rappingvinge	Vanlig	
mesapamea secalis	Større gressengfly	Vanlig	
mesologia furuncula	Spinkelt engfly	Vanlig	
mompha conturbatella		Vanlig	NY Ro
mompha raschkiella		Vanlig	
myeloides circumvolta	Tistelmott	Fåtallig	
mythimna impura	Brungult grasfly	Vanlig	
mythimna pallens	Halmgult grasfly	Vanlig	
mythimna straminea	Rørgrasfly	Fåtallig	
naenia typica	Nettfly	Vanlig	

nemapogon cloacella		Vanlig	
neofaculta ericetella		Vanlig	
noctua comes	Variabelt båndfly	Vanlig	
noctua janthe	Fiolett båndfly	Vanlig	
noctua pronuba	Hagebåndfly	Vanlig	
notocelia cynosbatella	Hagerosevikler	Vanlig	
notocelia roborana	Krattrosevikler	Vanlig	
notocelia rosaecolana	Blek rosevikler	Sjelden	NY Ro
notocelia uddmanniana	Rustrød rosevikler	Fåtallig	
notodonta dromedarius	Dromedartannspinner	Fåtallig	
notodonta ziczac	Sikksakktannspinner	Fåtallig	
nudaria mundana	Nakenspinner	Vanlig	
nymphalis urticae	Neslesommerfugl	Vanlig	
nymphula nitidulata	Porselensdammott	Fåtallig	
ochropleura plecta	Hvitkantfly	Vanlig	
oligia fasciuncula	Rødgult engfly	Vanlig	
oligia strigilis	Buelinjet engfly	Vanlig	
opistograptis luteolata	Sitronmåler	Vanlig	
orthonama vittata	Sumplinjemåler	Vanlig	
pammene regiana	Platanlønnsolvikler	Fåtallig	
pandemis cerasana	Lærbrun bladvikler	Vanlig	
pandemis corylana	Hasselbladvikler	Vanlig	
pandemis heparana	Rødbrun bladvikler	Vanlig	
paramesia gnomana	Gul båndvikler	Vanlig	
perizoma affinata	Nelliklundmåler	Vanlig	
perizoma alchemillata	Dålundmåler	Vanlig	
phalonidia manniana	Myntepraktvikler	Vanlig	
pharmacis fusconebulosa	Bregneroteter	Vanlig	
pheosia gnoma	Bjørketannspinner	Vanlig	
pheosia tremula	Seljetannspinner	Vanlig	
phiaris cespitana	Engprydvikler	Vanlig	
phiaris lacunana	Olivenprydvikler	Vanlig	
phiaris rurestrana	Sveveprydvikler	Vanlig	
photedes minima	Sølvbunkefly	Vanlig	
peris napi	Rapssommerfugl	Vanlig	
peris rapae	Liten kålsommerfugl	Vanlig	
plusia festucae	Langstreket metallfly	Fåtallig	
plusia putnami	Kortstreket metallfly	Fåtallig	
plutella xylostella	Kålmøll	Vanlig	
polychrysia moneta	Tyrihjelmfly	Fåtallig	
prochoreutis argentinetta	Skjoldbærerbreimøll	Fåtallig	
pterophorus pentadactyla	Sølvfjærmøll	Vanlig	
pterostoma palpina	Nebbspinner	Vanlig	
ptilodon capucina	Kameltannspinner	Vanlig	
pyrrhia umbra	Gullfagerfly	Sjelden	
rhopodota naevana	Svartflekket hakevikler	Vanlig	

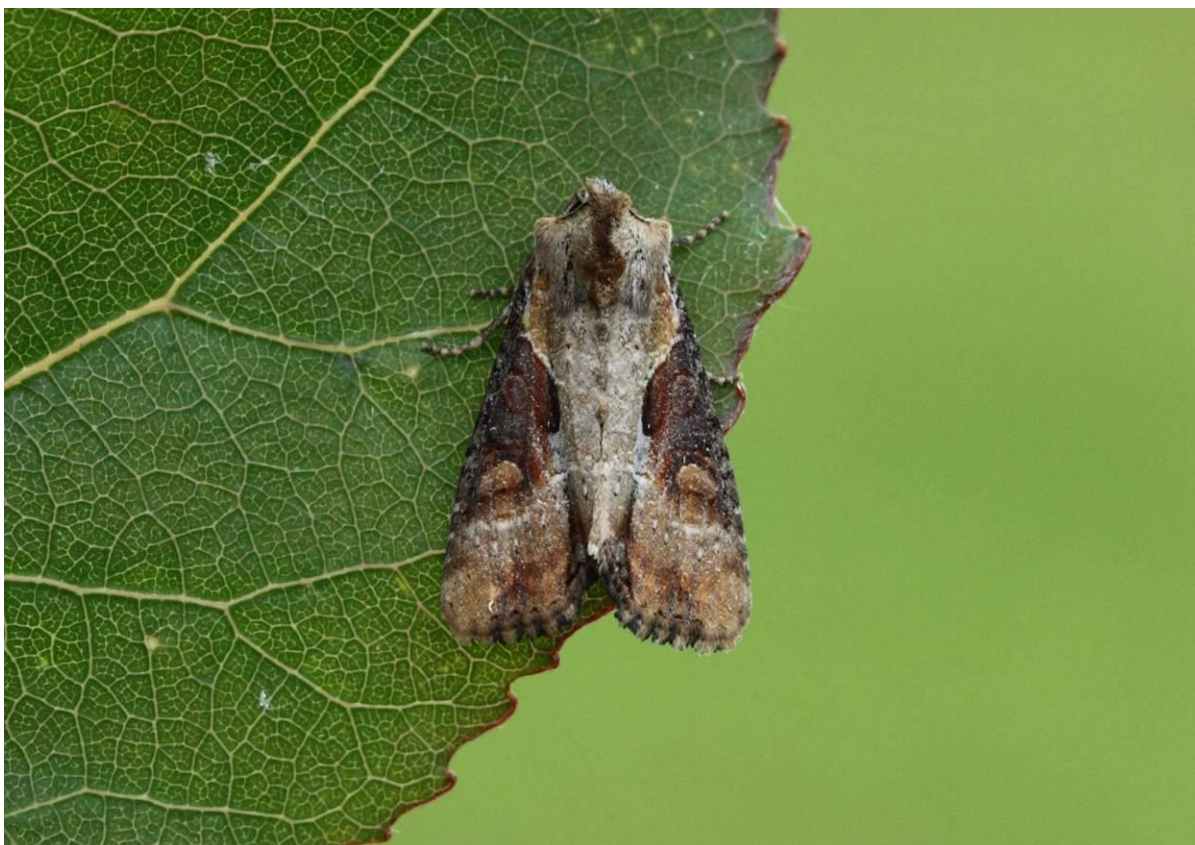
rivula sericialis	gult nebbfly	Vanlig
scoliopteryx libatrix	Flikfly	Vanlig
scopula floslactata	Blek urtemåler	Fåtallig
spilosoma lubricipeda	Punkttigerspinner	Vanlig
swammerdamia compunctella		Vanlig
teleiopsis diffinis		Vanlig
udea ferrugalis	Vandrengmott	Fåtallig
udea lutealis	Blek engmott	Vanlig
udea prunalis	Buskengmott	Vanlig
vanessa atalanta	Admiral	Vanlig
vanessa cardui	Tistelsommerfugl	Vanlig
witlesia pallida	Blek mosemott	Vanlig
xanthia icteritia	Blekt gulfly	Vanlig
xanthorhoe designata	Svartrandet båndmåler	Vanlig
xanthorhoe fluctuata	Vårbåndmåler	Vanlig
xanthorhoe montanata	Hvit båndmåler	Vanlig
xanthorhoe spadicearia	Rosa båndmåler	Vanlig
xestia baja	Kantplettbakkefly	Vanlig
xestia c-nigrum	C-tegnet bakkefly	Vanlig
xestia sexstrigata	Tverrlinjet bakkefly	Vanlig
xestia triangulum	Triangelbakkefly	Vanlig
xestia xanthographa	Gulflekkbakkefly	Vanlig
yponomeuta evonymella	Heggspinnmøll	Vanlig

Perlemornebbmott, en av seks nebbmottarter påtruffet ved Søylandsvatnet.

Sumplinjemåler fløy tallrikt ved Søylandsvatnet

Sumpengfly er ganske sjelden i Rogaland, men fløy tallrikt ved Søylandsvatnet

Større båndmetallfly, en av seks arter metallfly påvist ved Søylandsvatnet

Brun bjørnespinner, vanlig i åpent landskap nært kysten og temmelig tallrik ved Søylandsvatnet

Gullfagerfly er en nykommer på Vestlandet med førstefunnet i Rogaland fra Sele i 2008.

Sløvfemåler er også en nykommer på Vestlandet, den var vanlig ved Søylandsvatnet

Tistelmott var for få år siden bare kjent fra et fåtall lokaliteter på Karmøy og på Sørlandskysten. De to siste sesongene er den påtruffet på flere lokaliteter i Sør-Rogaland, men den er ennå for en nasjonal sjeldenhet å regne. To eksemplarer ble fanget ved Søylandsvatnet

Nakenspinner var til dels tallrik ved Søylandsvatnet

Rødlistede arter

Under presenteres en systematisk liste over alle rødlisteartene som ble påvist i undersøkelsesområdet. Status i naturreservatet og en kort presentasjon av utbredelse i Norge, biologi og levesteder/vertsplanter er gitt for hver art.

Limnaecia phragmitella / **dunkjevleglansmøll** VU

2 eks. fanget i lysfelle 27.juli. Et eksemplar i kontrollfelle midt i reservatet, og et eksemplar i den faste fella.

Denne arten lever på dunkjevle. Biotopen er dammer, grøfter og sumpmark der dunkjevle vokser. Arten er fra før kjent fra 27 lokaliteter fra Farsund i Vest-Agder til Sørum i Akershus. Arten trues særlig av drenering av våtmark, og gjenfylling av grøfter og sump. Funnene ved Søylandsvatnet var de første av arten i Rogaland, men arten ble i august 2010 også funnet både på Brusand og i Bjerkreim. Det er sannsynlig at arten er oversett tidligere, og at den har reproduserende bestander ved Søylandsvatnet, som har nokså rike forekomster av vertsplanten.

I den grad det er mulig, bør det gjennom skjøtselstiltak legges til rette for rike dunkjevleforekomster ved Søylandsvatnet. Overvåking av artens bestand kan utføres ved hjelp av lysfellefangst i nærheten av dunkjevleforekomstene i månedsskiftet juli/august.

Phalodinia manniana / Myntepraktvikler NT

En av minst 20 myntepraktviklere som ble håvet ved Søylandsvatnet 2.juli.

Minst 20 myntepraktviklere svermet på et begrenset område med kortvokst vegetasjon mellom de to vatnene i reservatet 2.juli. Ingen myntepraktviklere ble fanget på lys, og det virker som om håving på kveldstid er mest effektivt for å overvåke artens bestander.

Områdene der myntepraktviklere svermet i solskinn kvelden 2.juli 2010 er markert med hvitt. Den nordlige delen av vatnet helt til venstre på bildet og riksvei 44 nede til venstre.

Myntepraktvikleren lever på mynte og klourt, og den finnes på fuktige biotoper som grøftemark, sumpmark, sjøbredder og våte enger. Arten er påvist på 26 lokaliteter rundt Oslofjorden og langs kysten til Rogaland. Levestedene er utsatt for drenering, utfylling og utbygging.

Myntepraktviklerens forekomst ved Søylandsvatnet virker å være ganske lokal, selv om langt fra hele reservatet er grundig nok undersøkt til eventuelt å ha avdekket andre forekomster. Kartlegging av vertsplantene som trolig er te- og åkermynnte og innsats for å bevare forekomstene av disse er trolig tilstrekkelig for å sikre bestandene av myntepraktvikler ved Søylandsvatnet.

Notocelia rosaecolana / **Blek rosevikler** NT

Blek rosevikler er en svært sjelden art, som bare er påtruffet med sikkerhet to ganger i Norge. Arten lever på rose, og den er funnet i hager og parker i Oslo og i Sarpsborg. Blek rosevikler er kategorisert som nær truet utelukkende på grunn av sin beskjedne forekomst i Norge, og leveområdene ansees ikke som truet.

Funnet av blek rosevikler i den faste lysfella i sørenden av Søylandsvatnet kan sees i sammenheng med flere andre antatte funn av arten på Vestlandet de siste to årene. Arten som er vanlig på de Britiske øyer har trolig blitt oversett på våre kanter av landet tidligere. Ingen av funnene av blek rosevikler fra Vestlandet de siste to årene er verifisert. Arten er svært lik mørk rosevikler som lever på hagtorn og som i likhet med blek rosevikler bare er påtruffet et fåtall ganger i Norge. Mørk rosevikler er kategorisert som sårbar (VU).

Donacaula forficella/ **Flekksivmott** VU

Flekksivmotten lever på søtgras, takrør, starr og rapp. Leveområdene er ulike våtmarker som takrørsump, fuktige strandenger, elvebredder og myrer. På tross av artens relativt brede habitatvalg, er den svært sjelden og bare kjent fra et fåtall lokaliteter i Oslofjordområdet og fra en lokalitet helt øst i Vest-Agder. Funnet på Søylandsvatnet var derfor overraskende, og gledelig. Kanskje er arten oversett i de jærsk våtmarker?

Alle typer inngrep i våtmarker kan være trusler for denne arten: drenering, gjenfylling, oppdyrking og utbygging.

Flekksivmotten som ble fanget ved Søylandsvatnet 22.juli 2010, satt i lysfella helt i sørenden av vatnet. Arten er ikke kjent som trekker av noe særlig grad, og det er rimelig å anta at arten har en reproduserende bestand ved Søylandsvatnet.

Eudonia pallida/**Blek mosemott** NT
Vanlig i undersøkelsesområdet

Fra artsdatabankens forklaring til artens rødlistestatus har vi følgende: ”Denne arten lever på moser. Biotopen er våte enger, strender, myrkanter og andre fuktige steder. I Norge er arten kjent fra 20 lokaliteter fra Rygge nord til Hardanger. Mye lenger nord er den funnet på Lurøy i Nordland. Arten opptrer svært lokalt, og det er tilsynelatende store huller i utbredelsen. Disse hullene skyldes nok for en stor del manglende innsamling i egnede habitater. Negative påvirkninger er først og fremst drenering og gjenfylling av våtmark”.

Blek mosemott er trolig oversett i Rogaland, og arten er påvist nokså tallrikt mange steder langs kysten de siste årene.

Nødvendigheten av oppfølgingsarbeid

Gjengroingen av Søylandsvatnet går fort, takrørskogene tar overhånd og det opprinnelige plantelivet forsvinner. Hele seks rødlistede planter forsvant trolig fra området mellom 1965 og 2006. I forhold til fuglelivet er også gjengroingen delvis et problem, og behovet for restaureringstiltak og skjøtsel i reservatet synes å være tvingende nødvendig for å opprettholde mangfoldet av arter. I denne sammenhengen er det svært viktig å være seg bevisst hvilke planteforekomster som er viktige for trua og sjeldne sommerfugler. Registreringene av lepidoptera i 2010 avdekket noen av disse hittil ukjente bestandene av rødlistearter og var en god start. Men det finnes trolig flere sjeldne og trua sommerfugler i reservatet, og videre brede undersøkelser av sommerfuglfaunaen i området er nødvendig for å påvise og kartlegge disse.

Litteraturliste

- Aarvik, L., Berggren, K., og Hansen, L.O. (red.). 2000. Catalogus Lepidopterorum Norvegiae. Lepidopterologisk arbeidsgruppe; Zoologisk museum, Universitetet i Oslo; Norsk institutt for skogforskning. Oslo.
- Aarvik, L., Hansen, L.O. og Kononenko, V. 2009. Norges sommerfugler (Håndbok over Norges dagsommerfugler og nattsvermere). Norsk entomologisk forening og Naturhistorisk museum UiO.
- Fylkesmannen i Rogaland. 2010. Forvaltningsplan for Søylandsvatnet naturreservat.
- Goater, B. 1986. British Pyralid Moths. Harley Books. Essex..
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken., Norge.
- Leverton, R. 2001. Enjoying Moths. T & A.D Poyser. London.
- Manley, C. 2008. British Moths and butterflies. A photographic guide. A & C Black. London.
- Skou, P. 1991. Nordens Ugler. Håndbok over de i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island forekommende arter af Herminiidae og Noctuidae (Lepidoptera). Danmarks dyreliv. Bind 5. Apollo Books. Stensrup, Danmark.
- Svensson, I. 2006. Nordens Vecklare. Entomologiska Sällskapet i Lund.